

foreskrevne etikette i omgangen med »Hendes Majestæt«, der »residerede« på slottet. Budskabet om hendes mors død i England nåede på denne tid til landet, og i den stævning hun fik fra kommissionsdomstolen, der skulle afsige skilsmisdom, havde dommerne – for at tilkendegive deres sympati – forseglede med sort lak!

Forf. levendegør skildringen med mange lignende iagttagelser, der bevirker, at man flyver gennem bogen som en spændende roman. Men een ting, der ikke kan – og sikkert aldrig vil kunne – dokumenteres, er enke-dronning Juliane Maries nøjagtige andel i statskuppet. Det må dog stå klart, at hun har været den, der diskret trak i trådene, uden at efterlade sig kompromitterende materiale, og hun bliver derfor forf.s skurk, mens Caroline Mathilde er heltinden.

Forf. har ikke villet belaste bogen med et videnskabeligt noteapparat; men dette er dog alligevel blevet udarbejdet i nogle få eksemplarer og deponeret på de forskellige videnskabelige biblioteker, således at bogens oplysninger kan efterkontrolleres af særligt interesserede; utvivlsomt en udmærket idé, hvis man på denne måde kan billiggøre bøgerne og få dem ud til et større publikum. For udbredelse fortjener denne lille, velskrevne bog! Forf. lever med i handlingen, indigner og tager parti; men ikke på en sådan måde, at kendsgerningerne tilsløres, for behandlingen af dronningen var skandaløs, og henrettelsen af Struensee og Brandt var bestialsk. Skildringen er lagt på et personligt plan: de mere principielle politiske begivenheder og deres årsager berøres kun perifert. Men inden for den givne ramme giver bogen et levende indtryk af den sidste voldelige statsomvæltning her i landet for 200 år siden.

Jørgen Peder Clausager

A. D. Henriksen: *Skæbner i Struenseetiden. Agent Hans Holck og generaldirektør Helfrich Peter Sturz.* (Malchow Bogtryk, Ringsted, 1972). 45 s.

Denne lille, nydeligt udstyrede bog er udkommet som en nytårshilsen til forfatterens og bogtrykkerens venner; kun 200 eksemplarer af den er kommet i handelen.

Den fremdrager to meget forskellige skæbner fra 1770'ernes København: den filantropiske Hans Holck (kendt fra Johan Herman Wessels vers), der udgav Adresseavisen og Københavns Vejviser, stiftede en sygekasse og oprettede skoler, og litteraten og embedsmanden H. P. Sturz, der blev ansat i den danske stats tjeneste under J. H. E. Bernstorff, men som mistede sit embede og måtte forlade landet i forbindelse med de omfattende udrensninger, der fulgte efter Struensees fald.

Bogen gengiver nogle af de versificerede indlæg i striden mellem Holck og Wessel om Holcks poetiske frembringelser i Adresseavisen, der ikke fandt nåde for Wessels øje; og Sturz' litterære produktion, der i 1829 udsendtes i »Miniatur-Bibliothek der Deutschen Classiker«, berøres ligeledes; så bogen har utvivlsomt værdi for litteraturhistorikere.

For den alment historisk interesserede er bogens fortjeneste, at den beskriver to glemte, men interessante skikkelser fra datidens København, og i korte rids tegner et billede af tiden og deres virke i den. De fleste historiske fremstillinger koncentrerer sig på denne tid om Struensee og hans skæbne: her ser vi, at livet i København også havde andre, mere dagligdags aspekter.

Jørgen Peder Clausager